

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 635/2023-5

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miloša Maďara a Rastislava Kaššáka prerokoval vyhlásenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Petra Straku o jeho zaujatosti v konaní vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1820/2023 a takto

r o z h o d o l :

1. Zastupujúci sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Straka **nie je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1820/2023.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia senátom Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Oznámenie možných dôvodov vylúčenia a skutkový stav

1. Zastupujúci sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) Peter Straka podaním z 3. novembra 2023 oznámil podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predsedovi ústavného súdu možné dôvody svojho vylúčenia v zmysle § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] v čase podania ústavnej sťažnosti ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „sťažovateľka“). Napadnutým rozhodnutím bol disciplinárne obvinený [REDAKOVANÉ], sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v konaní o disciplinárnej zodpovednosti sudcu oslobodený spod disciplinárneho návrhu podaného sťažovateľkou, resp. jej predchodkyňou v ministerskej funkcii.

1.1. Svoje oznámenie odôvodnil tým, že sudcu [REDAKOVANÉ] pozná z pôsobenia na Krajskom súde v Prešove (ďalej len „krajský súd“), on so zaradením v trestnoprávnom kolégiu, sudca Peter Straka v občianskoprávnom kolégiu (do roku 2019). So sudcom tak ako s ostatnými kolegami si tyká, no neudržiaval a neudržiava s ním bližší kontakt. Ich stretnutia mali spoločensko-pracovný význam (napr. rokovanie pléna krajského súdu, voľby do Súdnej rady Slovenskej

republiky, konferencie). Pri príležitosti menín či narodenín niektorého z nich sa nenavštevovali a ich vzťahy mali zdvorilostno-kolegiálny podtón. Vo vzťahu k sudcovi sa necíti byť subjektívne zaujatý, avšak otázku objektívnej nestrannosti ponechal na posúdení príslušného senátu.

2. Vec bola pôvodne pridelená ako sudcovi spravodajcovi členovi senátu IV. ÚS Liborovi Duřovi, ktorý však bol z konania a rozhodovania v tejto veci vylúčený uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 454/2023 z 15. augusta 2023. Keďže pôvodný sudca spravodajca bol v tejto veci z konania a rozhodovania vylúčený, stal sa členom štvrtého senátu ústavného súdu (IV. ÚS) jeho zastupujúci sudca Peter Straka [čl. III. ods. 1 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v úplnom znení].

3. Pokynom predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivana Fiačana zo 7. novembra 2023 bolo oznámenie v súlade s čl. IV bodom 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v úplnom znení pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde do senátu I. ÚS ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu a sudcovia Rastislav Kaššák a Miloš Maďar (ďalej len „námietkový senát“).

II.

Relevantná právna úprava a jej východiská v judikatúre ústavného súdu

4. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v § 49 až § 52.

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

8. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je nestrannosť sudcu obyčajne definovaná ako absencia predsudku alebo zaujatosti, pričom ju možno posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov. Na jednej strane sa rozlišuje subjektívny prístup, pri ktorom sa skúma stav mysle sudcu, teda to, čo si sudca v danej situácii myslel vo svojom vnútornom vedomí, a objektívny prístup, pri ktorom sa skúma, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola vylúčená každá pochybnosť o jeho nestrannosti. Objektívny prístup spočíva v otázke, či nezávisle na osobnom správaní sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. V tomto smere i zdanie môže byť dôležité. Mal by byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať súdy pri stranách v demokratickej spoločnosti [Padovani v. Taliansko – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 26. februára 1993]. Rozhodujúcim prvkom v otázke

rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo) [m. m. III. ÚS 24/05].

9. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul ESLP dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (porov. Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10. 1. 2012). Ako je už aj naznačené v bode 8, nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (porov. Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESLP z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (porov. Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESLP z 9. 2. 2012, bod 87). Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavy, že istý sudca nie je nestranný, hľadisko namietateľa je dôležité, ale nie je rozhodujúce; rozhodujúce je, či tieto obavy môžu byť považované za objektívne odôvodnené (porov. Thorgeir Thorgeirson v. Island, sťažnosť č. 13778/88, rozsudok ESLP z 25. 6. 1992, bod 51).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

10. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

11. Pokiaľ ide o subjektívne hľadisko, treba vychádzať z prezumpcie nepredpojatosti dotknutého sudcu a zistiť, či jeho vyjadrenia alebo správanie v konkrétnej veci neposkytujú dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky.

12. Z obsahu oznámenia sudcu ústavného súdu Petra Straku vyplýva, že vo vzťahu k sudcovi [REDAKOVANÉ] sa necíti byť zaujatým. Rovnako samotné správanie sudcu ústavného súdu Petra Straku nijako nespochybňuje jeho subjektívnu nestrannosť. V tomto kontexte možno poukázať na fakt, že to bol samotný sudca ústavného súdu Peter Straka, ktorý postupom podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde inicioval konanie o svojom vylúčení, čo nenasvedčuje, že by mal určitý subjektívny záujem, aby sa mohol zúčastniť na rozhodovaní v predmetnej veci. Naopak, jeho postup svedčí o jeho subjektívnom nadhľade a profesionálnom odstupe od predmetnej veci.

13. Námietkový senát v prvom rade poukazuje na opakovane vyjadrený právny názor ústavného súdu (napr. IV. ÚS 124/2010, I. ÚS 352/2010, III. ÚS 824/2016 a i.), že len samotné pracovné, resp. kolegiálne vzťahy medzi aktérmi právneho života (právnikmi) vrátane sudcov ústavného súdu bez ďalšieho nemôžu byť dôvodom na spochybnenie nestrannosti sudcov ústavného súdu a na ich vylúčenie z prerokúvania veci z tohto dôvodu, ale sú potrebné aj ďalšie okolnosti signalizujúce možné narušenie nestrannosti sudcu. Pri posudzovaní predpojatosti sudcu je preto potrebné hodnotiť prípadný vzťah sudcu ku konkrétnej osobe (napr. bývalému spolužiakovi) komplexne.

14. Námietský senát ďalej konštatuje, že zo žiadnej okolnosti uvedenej v oznámení sudcu Petra Straku nevyplýva, že by jeho niekdajšie pracovné stretnutia s bývalým kolegom z krajského súdu prerástli do vzniku hlbokého (až emocionálneho) priateľského vzťahu. Vychádzajúc z oznámenia sudcu ústavného súdu Petra Straku, treba poznamenať, že v justičnom prostredí Slovenskej republiky býva bežné, že sa osoby pôsobiace v právnickej profesii spolu stretávajú opakovane v obdobných procesných roliach, a to nielen ako sudca – sudca. Skutočnosť, že pri týchto príležitostiach môžu medzi sudcami navzájom, ale aj medzi sudcami a inými osobami vzniknúť profesijné priateľstvá, nemožno samu osebe považovať za spôsobilú narušiť jeho nestrannosť ako sudcu (pozri obdobne aj rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 16 Kss 1/2017). Vo všeobecnosti kolegiálna medzi posudzovanými subjektmi neprekračujúca medze profesionality vzájomných vzťahov nepostačuje z objektívneho hľadiska k vzniku pochybnosti o zaujatosti, a preto bez ďalšieho nie je ani dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania v konkrétnej veci (m. m. IV. ÚS 124/2010, II. ÚS 36/2012, IV. ÚS 177/2023).

15. Námietský senát po prerokovaní dôvodov uvedených v oznámení zastupujúceho sudcu IV. senátu ústavného súdu Petra Straku vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1820/2023 dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ani v tomto konaní tieto nie sú dostačujúce pre naplnenie predpokladov o jeho vylúčení z konania a rozhodovania v tejto veci, preto rozhodol o jeho nevyklúčení z konania a rozhodovania v danej veci (bod 1 výroku tohto uznesenia).

IV.

K právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia

16. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

17. Vzhľadom na to, že vo veci ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 1820/2023 je jej predmetom namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru, ústavný súd v senáte príslušnom na rozhodnutie o oznámení sudcov ústavného súdu o ich možnom vylúčení z veci sp. zn. Rvp 1820/2023 rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde, že toto uznesenie o nevyklúčení zastupujúceho sudcu IV. senátu ústavného súdu Petra Straku z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1820/2023 nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom, resp. senátom ústavného súdu (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu